

Litteraturens gave

Taler

Mette-Marit

Dato

1 april 2014

Sted

Perrongen i Bodø

Omstendigheter

H.K.H. Kronprinsessens tale ved åpningen av Litteraturtoget

1 Kjære alle sammen

Dette har jeg gledet meg til lenge, -- men jeg må innrømme at det i de siste ukene har blitt mange søvnløse netter.

5

Jeg kan ikke forestille meg et liv uten bøker. Helt fra jeg var liten har jeg blitt lest for, og fått muligheten til å gå inn i det rommet som fantasien gir. Det å lese, de indre bildene det skaper, de følelsene det fremkaller -- har gjort meg til både et bedre, klokere og mer reflektert menneske. Men først og fremst har historiene vært mitt fristed.

10

For meg har bøkene vært et hjem.

Derfor har dét å skulle snakke om hva litteraturen har betydd for meg, samtidig gitt meg disse søvnløse nettene. For ved å dele litteraturen, deler jeg også noe av mitt aller innerste. Ønsket mitt med denne reisen er ikke bare å dele min leseglede med andre, men at alle dere skal få dele deres leseropplevelser med meg -- og med mange fler.

15

Jeg leser mye rart og mye forskjellig. Og ikke minst så leser jeg altfor fort. Noen ganger så fort at jeg ikke får med meg alt. Det er en svakhet. Men jeg leser. Jeg leser på fly og om sommeren, og om natten når huset er helt stille. Jeg leser i sola, og i bilen på vei til jobb. Jeg leser med barna og jeg leser sammen med venner. Og så prater jeg. Om bøkene, om hvorfor den ble så viktig da, og hvorfor han skriver sånn som det og hvordan den boka ble viktigere enn den andre eller den tredje. Og så leser jeg en forfatter og nesten alt han har skrevet og så lever jeg så mye inni boka at ingen får tak i meg.

20
25

30 For meg er det litteraturens gave: At den tar meg med både utover og innover, at den strekker meg i bredden og i høyden, og at jeg gjennom den forstår meg selv og livet mitt bedre.

Da jeg var liten, pleide mamma og jeg å gå på biblioteket på lørdager. Jeg husker
35 fremdeles hvordan det var å gå rundt blant alle historiene for å velge noen få som jeg kunne ta med hjem. Det å gå til skranken og ha eget kort på biblioteket. Jeg husker den fine bibliotekdamen med grått hår og varmt smil. Og så husker jeg alle de gangene vi leverte inn bøker for sent.

40 I Norge har vi 750 folkebibliotek spredt rundt i hele landet vårt. Det finnes altså mange sånne nydelige damer og menn med varme blikk som hver dag låner ut bøker til store og små. Som deler av sin leseglede og kunnskap til oss nordmenn. For vi er et lesende folk. En fjerdedel av oss leser daglig i en bok. Over hele landet finner vi litteraturgrupper og lesesirkler. Det er mange som meg som liker
45 å snakke om boka de leser og om hvorfor akkurat den ble så viktig.

Litteraturen er for alle. Den gjør ikke forskjell på oss. Derfor finnes det også bøker for alle. Alle trenger ikke å lese Dostojevski for å finne noe som griper en i dypet av det innerste. Jeg pleier å si at jeg ikke har begynt på russerne enda.

50 Inne i bibliotekvogna står noen av de bøkene som har vært viktige for meg. Ikke alle. Jeg er sånn at nesten med én gang jeg er ferdig med en bok jeg liker, så gir jeg den videre. Jeg vil så gjerne at mennesker jeg er glad i også skal få oppleve den følelsen jeg fikk da jeg leste den.

55 Og det er vel egentlig derfor vi er her -- på en perrong utenfor et tog: For at akkurat du kanskje skal finne en bok som kommer til å bety noe viktig for deg.

En av mine aller største favoritter er en forfatter som heter James Salter. Han
60 kom nettopp ut med sin første bok på mange år og ble i den anledning intervjuet av det amerikanske litterære magasinet The Paris Review. Der ble han spurt om hva som gjør det så nødvendig å skrive . Han svarte:

«Det er så viktig å skrive fordi alt rundt oss kommer til å forsvinne. Det eneste
65 som vil være igjen, er prosaen og diktene, bøkene, det som er skrevet ned. Det var heldig for mennesket at det oppfant boken. Uten den ville fortiden

forsvinne fullstendig, og vi ville sitte igjen uten noe, vi ville være nakne på jorden.»

70

«Because all this is going to vanish. The only thing left will be the prose and poems, the books, what is written down.

75

Man was very fortunate to have invented the book. Without it the past would completely vanish, and we would be left with nothing, we would be naked on earth.»

80

Kilde

www.kongehuset.no

Emner

Litteratur, Åpningstale

85

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/litteraturens-gave>

90

95

100

105